

СТИХНАТ ЛИ ПОЛИТИЧЕСКИТЕ СТРАСТИ, ЕКОЛОГИЧНОТО ДВИЖЕНИЕ ЩЕ СЕ ВЪЗРОДИ!

РАЗГОВОР С ВЕТЕРАНКИТЕ НА „ЕКОГЛАСНОСТ“ ЦОНКА БУКУРОВА И МАРИЯ ВАРАМЕЗОВА

Утре, 28 септември се на-
вършват 4 години от първата
демонстрация в Русе срещу
хлора. Какво си спомняте за
нея!

Цонка Букурова: — Обик-
новено хората се отегчават
да слушат спомените на дру-
гите, но аз използвам слу-
чая да отговоря на този въп-
рос, за да кажа на тези, кои-
то интерпретират чужди спо-
мени, че само в съзнанието
на човек не могат да брък-
нат, за да подменят спомени
те му така, както им е удоб-
но. Докато тези неясни за
мен хора, лъжейки другите,
лъжат и себе си, то паметта
на свидетелите и участници-
те във въпросните събития е
запазила спомените такива,
какви са. Ще разкажа ня-
кои от тях. Първо, как се ро-
ди идеята за тази demonstra-
ция. Създадената екологична
обстановка беше явление, на
което ние, колежките от
„Паркстрой“ щяхме да се
противопоставим, тъй като то
обезсмисляше дългогодишния
ни труд за създаване на бла-
гоприятна и здравословна жи-
зненна среда в града. И точно
когато бяхме решили да
напишем лозунги с блаж-

на боя върху асфалта, разде-
лени през нощта в четири
участъка на града. Вяра по-
пита: „Защо да не направим
демонстрация — на нея ще
бъдем чути и видяни, след
което нищо вече не може
да се скрие, докато за дру-
гото, ако ни пипнат, дали ня-
ма заедно с лозунгите да ни
изтрият...“ Това се прие ка-
то убедителен аргумент. Дой-
де и Стела, в чиято глава съ-
що беше заседнала подобна
идея. Тя изживяваше своята
драма на майка, родила тре-
тото си дете — мечтания
син, с малформации...

Никога няма да забравя ат-
мосферата, която беше създа-
дена: Женья, Стефка, Вяра,
Албена, Снежана — на телефо-
ните, трите момичета: Албе-
на, Мария, Милена трескаво
изрязват букви на тавана, за
да ни улеснят при писането
на плакати. Останалите пи-
шем и ковим на дървени
дръжки плакати, разлива се
боя, зачеркват се „неудоб-
ни“ текстове. Спомням си как
трескаво разсъждавах, когато

(Следва на стр. 3)

Разговора води
Цонка ГИНКОВА

СТИХНАТ ЛИ ПОЛИТИЧЕСКИТЕ СТРАСТИ, ЕКОЛОГИЧНОТО ДВИЖЕНИЕ ЩЕ СЕ ВЪЗРОДИ!

(Продължение от стр. 1)

пишихме първия лозунг: „Дай те ни ПОНЕ въздух“. Това ПОНЕ Дора го залича, въпреки моите протести, като му залепи бяло картонче. То и сега се забелязва по фотосите. Дора беше права, не биваше да поставяме коз в ръцете на специалните служби, че демонстрацията е политическа. Нещо повече, предложи се следният текст: „Мир на демонстрация за въздух“. Най-трудно ми е да опиша началото на демонстрацията. Това беше едно непознато за нас изживяване. Час преди обявеното време колегите започнаха да звънят: „Какво да правим? Наредиха ни никъде да не мърдаме с работниците. Затворили са всички заводски портали и учреждения. Нищо чудно да бъдем само ние“. Отговорих: „Връщане назад няма! Обади се на толкова народ. Дори и да сме само ние, живи или мъртви трябва в 14 часа да бъдем там!“.

На път за площада с Дора срещнахме колежка, която с тракещи зъби ми съобщи, че целият площад е обкръжен от милиция, а пред партийния дом са строени само офицери. Навлязохме в безлюдния площад. Двама цивилни мъже се опитаха да ни прогонят. На виковете им изкрещях, че са юди и че акция като тях са ни държали 500 години под робство, а Дора беше застанала като настъпнала котка срещу тях. Заставахме по средата на площада, наблюдавани от всички страни. Приблжихе се Стела, неузнаваема от уплаха за съдбата на тези, които очаквахме. Тя правеше отчаяни опити да ни спре, като че ли искаше да предотврати нещо страшно. Какво я бяха заплашвали в партийния бастион не знаехме. Единствените думи, които чувах от нея на площада бяха: „Вие не знаете на какво са способни...“.

Точно в определеното време пристигна малагабаритното ремарке, което носеше скритите под брезента плакати. По бул. „Г. Димитров“ вече се бяха устремили работиците от „Паркстрой“, водени от колегите. Светкавично плакатите бяха раздадени на първите. Поемайки в ръцете си най-големия плакат, колегата Крумов промълви: „Боже, пази нас и децата ни!“. От всички краища на площада заприждаха окуражени хора, оформяше се блок от плътно наредени до вешки тела, който се придвижва няколко стъпки и утихна в очакване на неизвестното. И така стъпка по стъпка към целта. По-късно, когато в отговор на жените, че не искат да раждат ненормални деца и „другеря“ Иван Андреев отрече това твърдение: чух гласа на Стела „Аз родих такова дете!“ До ден днешен настръхвам от спомена за тоя нейн вик.

След демонстрацията за-

приждаха журналисти, но не мога да забравя един младеж и една девойка, които искаха да направят запис, на който щяло да му дойде времето. Девойката ни докосваше с пръсти и казваше: „Боже, докосвам се до живи демонстрантки...“.

Мария Варамезова: — Спомените са много, но защо към нас се обръщате? Нали чухте на поредния брифинг „председателят“ Владо Марков как обясняваше колко старателно се готвят да го празнуват годишнината с „отговорника“ по екологията.

Свобода Стефанова: Нищо, че преди четири години тах още ги нямаше. А сега, оче видно, не им трябва никой от хората, които тогава излязоха. Болно и жалко е, че политически амбиции могат да заслепят някои хора и да ги направят безогледни.

— След премахването на големото табу върху темата за екологията на Русе и всички заговори свободно по нея имаше ли нещо, което да ви е изненадало и да сте си го изяснили по-късно, например обвинението в бездействието от страна на тогавашната градска управа!

Ц. Б.: — Ако една държава на политика е политика и на общината, оправдава ли тя този, който се е съгласил да я провежда, въпреки че е в разрез с разбиранията му. Недоумявам и сега от само съществие на кандидатите за кмет на Русе, които не оценяват достатъчно собствените си възможности за решаване на жизнения проблем на нашия град.

М. В.: — Нима някой може да каже, че навремето се правеше всичко възможно. Положението беше такова, че само едно съобщение до София за обявяването не беше достатъчно. Аз и сега се чудя на сегашната градска управа, защото тълче на едно място и не прави това, което трябва за решаването на екологичния въпрос. От некадърност ли или от нещо друго, градската управа, съвместно с някои държавни органи, като РИОПС в лицето на г-н Върбанов позволява да продължава убиването на Русе. Данните, които могат да се получат със съществуващата апаратура нямат достатъчно добра систематизация и не се подават своевременно там, където трябва. Румънците в комисията им се присмиват в очите. Да не споменавам и за други грозни и не дотам етични неща.

— Присъствувах на конференцията, когато ви извадиха от ръководството на „Екогласност“. Тази новина бързо заля страната, дори Петър Берон съобщи от трибуната на парламента, че България и Русе никога няма да забравят тези две русенки, за които борбата за чист въздух е станала смисъл на живота. Как оценявате новата обстановка около вас и новото отношение на членовете

на „Екогласност“!

Ц. Б.: — Събранието бе проведено в нарушение на устава. Незнайно откъде появили се комитет още в началото си присвои правото да открие и ръководи събранията, като благодарни на старото ръководство и го освободи. Новото ръководство е нелегитимно, тъй като е избрано в нарушение на правилата за провеждане на общи събрания, начина на избор на ръководни органи на събранията и УС на сдружението (чл. 9, 12 и 15 от Устава). Нямам думи да окачествя всички, които става около нас. Средствата, с които си служат тези хора, с клеветничество, неетичност, недемократичност, дори цинизъм.

Учредителите на екологичното движение в Русе се събрахме и подписахме документ да продължим своята дейност. Сега времето ни е погълнато от задачите да докажем документално кои производства на химкомбината в Горгево ни замърсяват и с какво ни троят. Това ще бъде една солидна документация за доказване нуждата от закриване на вредните производства.

М. В.: — Според мен не е имало конференция, а само събрание. Но ако оставим тази формална страна, мисля, че работата е в следното: ясно е, че „Екогласност“ се зароди в Русе. След събитията в нашия град в София се появи комитетът за спасение на Русе, а скоро след него вото брутално разгромяване се създаде „Екогласност“. Борбата за законното му регистриране продължи до 10 ноември 1989 г. Дейците на

„Екогласност“ и тогава разбраха, че въпросите на екологията няма да могат да се решат, ако не се постигне смяна на тоталитарната система. Това беше и политическият момент в дейността на „Екогласност“ и определи място то му като един от учредителите на СДС. Заедно с това обаче движението винаги подчертаваше приоритета на екологичната борба. Но за съжаление някои пожелала да изместят акцента на дейността в полза на политиката и оттам започнаха неприятности — поне на мен така ми се струва. Отражение на всичко това е и станалото в Русе. Смяната на ръководството в една демократична организация е нещо естествено и не би следвало да учудва никого. В случая обаче не е точно така. Имятам, че лошото е в това, че в стремежа да се овладее положението, се използваха непочтени средства, което доведе до разцепление. Нещата бяха доведени не само до изтласкиване на всички онези, които навремето започнаха борбата, но се правят опити за тяхното грубо и безогледно очерняне. Не се държеше сметка, че с това се нанася вреда на каузата на СДС. Разбира се, и мен, и Цонка Букурова, и всички „изтласкани“, никакво „ръководство“ не е в състояние да ни попречи да работим така, както го правим по вече от четири години. Надявам се, че като погледнем политическите страсти и амбиции на някои местни дейци, цялото екологично движение ще се върне към изходните си идеи, към корените си.